

АЙЗЪК АЗИМОВ СТАЧКОИЗМЕННИК

Превод от английски: Елена Кортел, 1999

chitanka.info

— Самостоятелност е точната дума — потърка една о друга пълничките си ръце Елвис Блей.

Той се усмихна неловко и поднесе огънче на Стивън Ламорак, който бе пристигнал от Земята. По цялото му гладко лице с малки, раздалечени очи се четеше неудобство.

Ламорак се наслади на цигарата си, блажено издуха облаче дим и кръстоса дългите си крака. Имаше масивна, здрава челюст, косата му бе леко прошарена.

— Собствено производство ли са? — Ламорак заоглежда внимателно цигарата. Опитваше се да не дава вид, че е забелязал смущението на другия.

— Точно така — потвърди Блей.

— Учудвам се, че във вашия малък свят имате място за такъв лукс.

Ламорак си спомни първия път, когато видя Елсевер през илюминатора на кораба. Това беше планетоид с назъбени контури и с диаметър около сто и седемдесет километра. Нищо друго, освен сивопепелява ръбеста скала. Тя проблясваше мъгляво в светлината на слънцето, отдалечено на 3 200 000 000 километра. Планетоидът беше единственият обект с диаметър по-голям от километър, който обикаляше около слънце. А хората бяха пробили дупки в този миниатюрен свят, за да си изградят в него общество. Самият Ламорак бе дошъл като социолог да види как човечеството се е пригодило към живота в тези ниши.

— Ние не сме малък свят, д-р Ламорак — учтивата, нагласена усмивка на Блей издаваше недоволството му. — Вие преценявате само по двете измерения. Площта на Елсевер е едва три четвърти от земята на щата Ню Йорк, но това е без значение. Не забравяйте, че ако пожелаем, можем да населим цялото вътрешно пространство на Елсевер. Сфера с радиус над осемдесет километра има обем доста повече от един милион кубични километра. Ако целият Елсевер беше заселен на нива, отдалечени на по петнайсетина метра едно от друго, то цялата повърхност на планетоида би била 90 000 000 квадратни километра, а това се равнява на цялата повърхност на Земята. А и нито един от сантиметър, докторе, няма да остане неизползван.

— Боже господи! — ококори се Ламорак. — Разбира се, имате право. Странно е, че никога на съм мислил по този начин. Но тогава

Елсевер е единственият напълно експлоатиран планетоид в Галактиката. Всички останали просто не могат да се отърсят от двуизмерното си мислене, както вече отбелязахте. Е, аз съм безмерно щастлив, че вашият Съвет бе така добър да ми помогне в моето проучване.

Блей кимна отривисто в отговор.

Ламорак се намръщи леко: „Той сякаш се опитва да ми покаже, че му се иска да не бях идвал. Нещо не е наред.“

— Вие несъмнено разбирате, че сега всъщност заемаме далеч по-малко територия, отколкото бихме могли да населим. Само малки части от Елсевер са прокопани и се използват. Ние и не държим особено много да се разпростираме, освен ако процесът не върви постепенно от самосебе си. До известна степен сме ограничени от възможностите на нашите псевдогравитационни двигатели и от преобразувателите на слънчева енергия.

— Разбирам, но кажете ми, съветник Блей, просто ми е любопитно, не защото има първостепенно значение за проекта ми, ще мога ли първо да видя някои от земеделските и скотовъдните ви нива? Смаян съм от мисълта за полета от пшеница и стада добитък във вътрешността на планетоид.

— Добитъкът ще ви се стори дребен, а и нямаме много пшеница. Отглеждаме царевица в доста по-големи количества, но ще се намери малко пшеница, ще ви я покажем. Отглеждаме също тютюн, памук, както и плодни дръвчета.

— Чудесно. Както казахте, самостоятелност. Вие използвате и всички отпадъци, нали?

Проницателните очи на Ламорак не пропуснаха факта, че последните му думи са засегнали Блей. Очите на елсеверианеца се свиха до два тесни процепа, които скриха изражението им.

— Да, няма как да не ги използваме. Въздух, вода, храна, минерали — всичко, което е използвано, трябва да бъде възстановено. Остатъчните продукти се преработват в суровина. За целта ни е необходима само енергия, а ние имаме достатъчно. Не можем да постигнем стопроцентна ефективност, разбира се. Имаме и загуби. Всяка година внасяме малко количество вода, а ако нуждите ни нараснат, може да се наложи да внесем известни количества въглища и кислород.

— Кога ще можем да започнем обиколката си, съветник Блей? — попита Ламорак.

Усмивката на Блей загуби малко от и без това оскъдната си топлота:

— Веднага щом можем, докторе. Има някои обичайни въпроси за уреждане.

Ламорак кимна в знак на разбиране и тъй като бе изпушил цигарата си, смачка фасата.

Рутинни въпроси? В предварителната кореспонденция това разтакаване го нямаше. Елсевер изглеждаше горд, че уникалното му съществуване е привлякло вниманието на Галактиката.

— Осъзнавам, че нарушавам спокойствието на едно тяснообвързано общество — Ламорак наблюдаваше помръкнал Блей, който се хвана за обяснението и го прие веднага като свое:

— Да. Ние се чувстваме отделени от останалата част от Галактиката. Имаме си свои традиции. Всеки един елсеверианец спада към точно определена ниша. Появата на някой чужденец без дефинирана каста нарушава реда.

— На кастовата система ѝ е присъща известна закостенялост.

— Така е — съгласи се веднага Блей, — но тя внася сигурност. Ние имаме стриктни правила за женитба и за наследяване на жилището. Всеки мъж, жена и дете си знае мястото, приема го, а и останалите го приемат на това място. Ние практически нямаме неврози или умствени заболявания.

— Няма ли несъвместимост между отделните хора? — попита Ламорак.

Блей отвори уста като да каже „не“, но веднага рязко я затвори. Една бръчка проряза още по-дълбоко челото му.

— Ще уредя обиколката, докторе — проговори той най-после. — През това време мисля, че бихте могли да се изкъпете и да поспите.

Станаха едновременно и напуснаха стаята, като Блей учтиво подкани землянина да мине преди него.

Ламорак се чувстваше потиснат от неясното чувство за някаква кризисна ситуация, която съпътстваше разговора му с Блей.

Вестникът подсили това чувство. Той внимателно го прочете преди да си легне, първоначално съвсем безпристрастно. Таблоидът се състоеше от 8 страници, отпечатани на изкуствена хартия. Една

четвърт бяха от „лични“ съобщения: раждания, бракове, смърт, рекордни проценти, разширение на обитаемото пространство (Не като площ! В триизмерен мащаб!). Останалото бяха ученически есета, образователни и научни материали. Новини — в смисъла, с който Ламорак бе свикнал — практически нямаше.

Един единствен материал можеше да бъде взет под внимание, но и той го потресе с това, че не съдържаше цялостна информация.

Привлече го заглавието „ИСКАНИЯТА НЕПРОМЕНЕНИ“. Понататък пишеше: *„В неговото отношение от вчера не е настъпила промяна. Главният съветник обяви след втори разговор, че неговите искания са напълно неоснователни и не могат да бъдат удовлетворени при никакви обстоятелства.“*

След това в скоби и с различен шрифт бе написано: *Редакторите на този вестник са съгласни, че Елсевер не може и няма да играе по неговата свирка, каквото и да става.*

Ламорак прочете написаното поне три пъти. *Неговото отношение. Неговите искания. Неговата свирка. Чии?*

Той спа неспокойно тази нощ.

През следващите дни нямаше време за вестници, но на моменти мислите му се връщаха към материала.

Блей, който остана негов водач и спътник през по-голямата част от обиколката, се отдръпна в себе си още повече.

На третия ден (доста изкуствено нагласен по земен, 24 часов образец), Блей спря на едно място и каза:

— Сега това ниво се използва изцяло от химическата индустрия. Този сектор не е важен.

Но се дръпна прекалено бързо и Ламорак го хвана за ръката:

— Какви продукти се произвеждат тук?

— Изкуствени торове. Някои органични съединения — отвърна Блей резервирано.

Ламорак го дръпна обратно, чудеше се от какво ли се страхува. Погледът му се плъзна по очертаванията на близките скали и сгради, гъсто разположени между различните нива.

— Не е ли това там частен дом? — запита той.

Блей не погледна в указаната посока.

— Мисля, че това е най-големият, който съм виждал до сега — каза Ламорак. — Защо е тук, на фабричното ниво?

Фактът сам по себе си правеше къщата забележителна. Гостът вече бе разбрал, че отделните нива на Елсевер са точно разграничени: за жилищни нужди, за селскостопански и за индустриални. Обърна се назад и извика:

— Съветник Блей!

Съветникът се отдалечаваше и Ламорак го последва с припряна стъпка.

— Нещо нередно ли се е случило, сър?

— Грубо се държа, зная — промърмори Блей. — Извинете ме. Има неща, които ме измъчват — той продължи да се отдалечава все така бързо.

— Например *неговите* искания.

Блей се спря:

— Какво знаете *вие* за това?

— Не повече от онова, което казах. Прочетох го във вестника.

Блей промърмори нещо.

— Рагусник?! — учуди се Ламорак. — Какво е това?

— Мисля, че е редно да ви кажа — въздъхна тежко Блей. — Унизително е и ми е адски неудобно. Съветът мислеше, че проблемите със сигурност ще бъдат решени за кратко време и вашето посещение няма да бъде възпрепятствано, че вие не трябва да знаете или да ви притесняваме. Но вече мина цяла седмица. Не знам какво ще се случи и може би ще е най-добре да си тръгнете. Няма никаква причина един външен човек да рискува живота си.

Землянинът се усмихна скептично:

— Да рискувам живота си? В този така спокоен и работлив малък свят? Не е за вярване.

— Мога да ви обясня — реши елсеверианският съветник. — Мисля, че така ще е най-добре — той извърна глава и продължи: — Както ви казах, на Елсевер всички отпадъци трябва да бъдат преработвани. Разбирате, нали?

— Да.

— Включително и-и-и човешки екскременти.

— Така и предполагам — каза Ламорак.

— Водата се възстановява чрез дестилация и абсорбиране. Онова, което остава, го преработваме в торове, а част от него използваме като източник на химикали и други странични продукти. Фабриците, които виждате, изпълняват точно тези функции.

— И после? — Ламорак изпита известни затруднения при пиенето на вода, когато кацна за първи път на Елсевер, защото гледаше на нещата доста реалистично и знаеше от какво е извлечена. Но лесно превъзможна чувството си на отвращение. Дори на Земята водата се получава чрез естествени процеси от всякакви видове неприятни субстанции.

На Блей му ставаше все по-трудно да говори:

— Игор Рагусник е човекът, който отговаря за индустриалните процеси, касаещи отпадъците. Семейството му отговаря за този пост от колонизирането на Елсевер. Един от първите заселници е Михаил Рагусник и той, той...

— Е бил отговорен за преработването на отпадъците — довърши изречението Ламорак.

— Да. Къщата, която видяхте току-що, е на Рагусник. Тя е най-хубавата и луксозна къща на планетоида. Рагусник има много привилегии, които ние нямаме, но в крайна сметка — в гласа на съветника изведнъж се долови силен пристъп на гняв — ние не можем да говорим с него.

— Какво?

— Той иска пълно социално равенство. Иска неговите деца да общуват с нашите и нашите жени да си ходят на гости. Ох! — този стон издаваше абсолютно отвращение.

Ламорак се сети за вестникарската рубрика, в която името на Рагусник дори не бе изписано, нито пък се споменаващо нещо за неговите искания.

— Приемам, че е изолиран заради работата си.

— Естествено. Човешки екскременти и... — на Блей не му достигнаха думи. След кратка пауза той припряно каза:

— Предполагам, че като Земянин не разбирате.

— Като социолог мисля, че разбирам.

Ламорак помисли за Недокосваемите в древна Индия. Онези, които са се грижили за труповете на мъртвите. Сети се и за положението на свинарите в Иудея.

— Смятам, че Елсевер няма да удовлетвори тези искания — продължи той.

— Никога — отзова се енергично Блей. — Никога.

— И?

— Рагусник заплаши, че ще спре процеса на преработка.

— Ще стачкува, с други думи.

— Да.

— Това сериозно ли ще е?

— Имаме достатъчно храна и вода за много време. Преработването не е от голяма важност в това отношение. Отпадъците, обаче, ще се натрупат и има опасност да плъзнат зарази в планетоида. След векове грижовен здравен контрол ние имаме слаби имунни системи. Пламне ли епидемия — а тя е неминуема в случая — ние ще започнем да измираме със стотици.

— Рагусник знае ли за това?

— Да, разбира се.

— В такъв случай смятате ли, че той ще се откаже от заплахата си?

— Той е луд. Вече е спрял работа. Не е имало преработка на отпадъци от деня преди вие да пристигнете.

Блей подуши въздуха с големия си нос, като че ли вече усещаше миризмата на екскременти.

Ламорак механично последва примера му, но не усети нищо. Тогава Блей продължи:

— И така, виждате защо заминаването ви ще е едно мъдро решение. За нас несъмнено е унизително да ви го предлагаме...

— Почакайте, не още. Боже господи, това за мен е много интересно от професионална гледна точка. Мога ли да говоря с Рагусник?

— В никакъв случай — разтревожи се Блей.

— Но аз бих искал да разбера ситуацията. Социологическите условия тук са уникални и не е възможно да бъдат пресъздадени другаде. В името на науката.

— Какво имате предвид под „да говоря“? Видеовръзка ще свърши ли работа?

— Да.

— Ще попитам Съвета — промълви Блей.

Те седяха пред Ламорак напрегнати и от строгите им и горди изражения струеше тревога. Блей, който също беше там, упорито отбягваше очите на землянина.

Главният съветник, мъж с посивели коси, с дълбоки бръчки по лицето и врата, проговори със сух глас:

— Ако по някакъв начин можете да го склоните, господине, за нас ще е добре дошло. В никакъв случай, обаче, не бива да загатвате, че поради една или друга причина бихме отстъпили.

После между Съвета и Ламорак се спусна някаква прозрачна завеса. Той все още различаваше отделните съветници, но побърза да се обърне към приемника пред него, който се включи веднага. На екрана се появи образ, нечия глава. Изключително реална и в естествени цветове: едра глава с тъмна коса и массивна брадичка (леко брадясала), червени устни без никаква извивка, разположени като две плътни, успоредни линии една над друга.

— Кой сте вие? — запита образът подозрително.

— Името ми е Стивън Ламорак. Аз съм землянин.

— Чужденец значи?

— Точно така. На посещение съм в Елсевер. Вие сте Рагусник, нали?

— Игор Рагусник, на вашите услуги — отзова се шеговито образът. — Само дете няма никакви услуги. И няма да има, докато към мен и към семейството ми не започнат да се отнасят като с човешки същества.

— Осъзнавате ли пред каква опасност е изправен Елсевер? — започна Ламорак. — Има вероятност от епидемии.

— За двайсет и четири часа ситуацията може да стане нормална, ако започнат да се отнасят към мен човешки. Решението е в техните ръце.

— Говорите като учен човек, Рагусник.

— И какво?

— Казаха ми, че не сте лишени от никакви удобства. Имате си къща, облечени и нахранени сте по-добре от който и да е на Елсевер. Децата ви получават най-доброто образование.

— Точно така. Но всичко е чрез обслужващи механизми. И ни изпращат невръстни момиченца — сирачета, за да се грижим за тях, докато пораснат. А после да станат наши жени. Но още малки те умират от самота. Защо? — гласът му изведнъж се препълни с ярост — Защо трябва да живеем в изолация, като че ли всички сме чудовища, които не заслужават да са в близост до хората? Ние не сме ли човешки същества, като останалите, със същите нужди, желания и чувства? Не вършим ли и ние почтена и полезна дейност?

Зад Ламорак се разнесе въздишка. Рагусник я чу и повиши глас:

— Виждам и Съвета там отзад. Отговорете ми! Не е ли това почтена и полезна дейност? Нали *вашите* отпадъци се превръщат в храна за вас. По-лош ли е човекът, който пречиства мръсотията от този, който я прави? Чуйте, съветници, аз няма да се откажа! Нека цял Елсевер загине, включително аз и синът ми, ако се наложи. Но аз няма да се откажа! За семейството ми ще е по-добре да умре от болест, отколкото да живее както сега.

— Вие водите този живот от рождение, нали? — прекъсна го Ламорак.

— И какво, ако е така?

— Със сигурност сте свикнали с него?

— Никога! Може да се каже, че съм примирен. Баща ми се беше примирил, аз също за известно време, но отдавна гледам как синът ми, единственият ми син, няма с кого да си играе. Аз и брат ми бяхме двама, но синът ми никога няма да си има някого. И аз вече не съм примирен. Приключвам с Елсевер и с този разговор.

Екранът угасна. Лицето на главния съветник бе прежълтjало. Единствено той и Блей бяха останали с Ламорак.

— Човекът е побъркан — каза главният съветник. — Не знам как да го принудя да отстъпи.

Пред него имаше чаша вино. Когато я поднесе към устата си, той разля няколко капки върху белите си панталони.

— Толкова ли неоснователни са неговите искания? — запита Ламорак. — Защо да не може да бъде приет в обществото?

В очите на Блей за миг блесна ярост:

— Човек, който преработва екскременти?! — но после присви рамене: — Е, да, ти си от Земята.

Ламорак неочаквано се сети за един друг отхвърлен, класическо творение на средновековните аниматори — Ал Кап, човекът с многото имена, „човекът-черноработник“

— Рагусник наистина ли се занимава с екскременти? Имам предвид има ли физически контакт тях? Сигурно всичко се прави от автоматични машини.

— Разбира се — отговори главният съветник.

— Тогава каква точно е ролята на Рагусник?

— Той ръчно настройва различните контролни уреди, които осигуряват правилното функциониране на машините. Той ги коригира, сменя скоростта на преработката в зависимост от времето на деня, съгласува крайната продукция с търсенето. Ако имахме място, за да направим машините десет пъти по-ефективни, цялата тази работа щеше да се извършва автоматично — тъжно добави съветникът. — Но това би било ненужно разхищение.

— Дори и да е така — настоя Ламорак, — всичко, което Рагусник прави, е да натиска копчета, да включва релета или други такива неща.

— Да.

— Тогава работата му не е по-различна от тази на всеки друг елсеверианец.

— Вие не разбирате — обади се Блей троснато.

— И за това ще рискувате живота на децата си?

— Нямаме друг избор — гласът на Блей бе изпълнен с такава болка, която бе в състояние да увери Ламорак, че ситуацията за него е цяло мъчение, и че той наистина няма друг избор.

Землянинът потръпна от ужас:

— Тогава прекратете стачката. Накарайте го насила.

— Как? — попита главният съветник. — Кой ще го докосне или ще се приближи до него? Дори и да го убием, като стреляме по него от разстояние, по какъв начин ще ни помогне това?

— Вие знаете ли как се пуска тази машина?

Главният съветник се изправи на крака:

— Аз ли?! — изрева той.

— Нямах предвид самия *вас* — извика Ламорак в отговор, — използвах местоимението в неговия неопределен смисъл. Може ли някой да се научи как да се справя с машините на Рагусник?

— Има го в наръчниците, сигурен съм — бурният гняв на главния съветник бавно се уталожи, — но ви уверявам, че никога не съм се занимавал с това.

— Тогава не би ли могъл някой да се обучи и да замести Рагусник, щом като той не желае?

— Кой би се съгласил на такова нещо? — учуди се Блей. — Няма да съм аз при никакви обстоятелства.

Ламорак си спомни за някои земни табути, които биха могли да бъдат почти толкова силни. Помисли си за канибализма, кръвосмешението и богохулството.

— Но вие трябва да сте подготвили заместници на Рагусник. Представете си, че той умре.

— Тогава синът му ще се заеме с неговата работа или друг негов най-близък роднина — отговори Блей.

— Ами ако той няма възрастни роднини? Ако цялото му семейство загине внезапно?

— Това никога не се е случвало и никога няма да се случи.

— Ако имаше такава опасност — добави главният съветник, — ние може би щяхме да оставим едно или две бебета в дома на семейство Рагусник, за да ги обучат в занаята.

— И как щяхте да изберете това бебе?

— Измежду деца, чиито майки са починали по време на раждането, точно както избираме бъдещата жена на Рагусник.

— Тогава изберете с жребий заместника на Рагусник — каза Ламорак.

— Не е възможно! Как въобще можахте да го предложите? Бебетата са току-що дошли на тоя свят, те не знаят нищо. В този момент ще трябва да изберем възрастен и да го причислим към Рагусник. Не, доктор Ламорак, — продължи Главният Съветник — ние не сме чудовища!

„Няма смисъл — помисли Ламорак безнадеждно. — Няма смисъл, освен ако...“ Той все още не беше готов да се изправи срещу това ако.

Тази нощ Ламорак почти не спа. Рагусник искаше да получи само основни човешки права, но трийсет хиляди елсеверианци бяха

против, въпреки че смъртта чукаше на вратата. Животът на трийсет хиляди от едната страна, а справедливите искания на едно семейство от друга. Би ли могъл някой да каже, че трийсет хиляди привърженици на такава несправедливост не заслужават да живеят? Несправедливост по чии стандарти? Земните? Елсеверианските? А и кой бе Ламорак, за да ги съди? Ами Рагусник? Той обричаше хиляди на смърт, мъже и жени, приемници на едно поколение, което беше научено да мисли по този начин и не можеше да промени нищо, дори и да искаше. Сред тези трийсет хиляди бяха и децата, които нямаха нищо общо с конфликта. Тридесет хиляди от едната страна и едно единствено семейство от другата.

Ламорак взе решението почти от отчаяние. На сутринта той се обади на главния съветник:

— Ако намерите заместник, Рагусник ще разбере, че е загубил всички шансове да наложи решение в негова полза и ще се върне на работа.

— Не може да има заместник! — въздъхна главният съветник. — Вече ви обясних.

— Не може да има измежду елсеверианците, но аз не съм елсеверианец. За мен табуто ви не означава нищо. Аз ще го заместя!

Те бяха въодушевени, много по-въодушевени от самия Ламорак. Десетина пъти го попитаха дали говори сериозно. Ламорак не се беше бръснал и се чувстваше зле:

— Разбира се, че говоря сериозно. А и всеки път, когато Рагусник се държи така, вие можете да си докарате заместник. В никой друг свят не съществува това табу и винаги ще има много временни заместници на разположение, ако плащате достатъчно.

Той предаваше един брутално експлоатиран човек и го знаеше. И все пак си казваше: „С изключение на това, че е изолиран, той си живее добре, доста добре.“

Ламорак прекара шест часа, четейки и препрочитайки наръчника, който му дадоха. Нямаше смисъл да се задават въпроси. Никой от елсеверианците не знаеше за работата нищо освен това, което пишеше в наръчника, а и всички изпитваха неудобство при споменаването на детайлите.

— Поддържайте нулева стойност на галванометър А–2, докато има червен сигнал на стартовия звуков индикатор — прочете Ламорак. — Така, какво е стартов звуков индикатор?

— Там е отбелязано — смотолеви Блей, а елсеверианците се спогледаха бързо и забиха погледи в краката си.

Оставиха го сам още преди да стигне малките помещения, отредени за поколения работници от семейство Рагусник, чийто живот преминаваше в служба към своя свят. Ламорак получи точни упътвания къде да завие и кое ниво да стигне.

Вървеше съсредоточен, като по пътя разпознаваше инструментите и уредите за управление, следвайки схемата от наръчника.

„Има стартов звуков индикатор — помисли си той със задоволство. — Наистина е отбелязано.“ Индикаторът имаше форма на полукръг. Беше целият на дупки, явно направени, за да светят с различни цветове. Защо тогава е звуковият индикатор? Той не знаеше.

„Някъде — помисли Ламорак, — някъде отпадъците се акумулират, като се избутват към люкове, отвори, тръби, където чакат да бъдат преработени по поне петдесет начина. Сега те просто се трупат.“

Той дръпна не без вълнение първия ключ в положение „начало“, както бе написано в упътването. Стените и подът започнаха да вибрират съвсем слабо. Ламорак завъртя един ключ и осветлението се включи.

Постоянно се консултираше с упътването, въпреки че го знаеше наизуст. И с всяка стъпка помещенията ставаха по-осветени, индикаторите се задвижваха и бръмченето се усилваше. Някъде дълбоко във фабриката насъбралите се отпадъци тръгнаха по каналите за преработка.

Прозвуча силен звук, който извади Ламорак от болезнената концентрация. Това беше сигналът за връзка и землянинът включи приемника.

На екрана се появи главата на Рагусник. Първоначално той се стресна, но после шокът и учудването бавно изчезнаха от очите му.

— Така значи?

— Аз не съм елсеверианец, Рагусник. На мен не ми пречи да върша това.

— Но какво ви влиза в работата? Защо се месите?

— Аз съм на ваша страна, но трябваше да го направя.

— Защо, след като сте на моя страна? Във вашия свят така ли се отнасят с хората, както към мен тук?

— Вече не. Но дори и да имате право, тук има трийсет хиляди души.

— Те щяха да се предадат. Вие съсипахте единствения ми шанс.

— Те нямаше да се предадат, а от друга страна вие спечелихте. Те вече знаят, че сте недоволен. Досега не са си и помисляли, че един Рагусник може да бъде нещастен, че може да предизвиква неприятности.

— И какво като знаят? Сега просто трябва да си наемат човек от друг свят, когато си поискат.

Ламорак не бе съгласен. През последните няколко часа си мислеше само за изхода от ситуацията.

— Фактът, че те знаят, означава, че елсеверианците ще започнат да се замислят за вас. Някои ще се попитат дали е редно да се отнасят така с човек. Ако пък наемат хора от друг свят, те от своя страна ще разгласят на света какво става на Елсевер и общественото мнение в Галактиката ще е във ваша полза.

— Е и?

— Условието ще се подобряват. По времето на вашия син те ще бъдат много по-различни.

— По времето на сина ми? — обезкуражи се Рагусник. — Аз можех да го постигна сега. Е, аз губя. Ще се захвана за работа.

Ламорак почувства огромно облекчение:

— Ако сега пристигнете тук, господине, ще можете да продължите работата си веднага и аз ще имам честта да ви стисна ръката.

Рагусник рязко вдигна глава и погледът му се изпълни с тъжна гордост.

— Вие ме наричате „господине“ и искате да ми стиснете ръка?! Вървете си по пътя, землянино, и ме оставете спокойно да си върша работата, защото аз няма да ви стисна ръката.

Ламорак се върна по пътя, по който беше дошъл, успокоен, че кризата е свършила, но и дълбоко депресиран. Той спря учуден, когато видя, че част от тунела е затворен и не може да продължи. Огледа се за околни пътища и изведнъж се стресна от един глас, който прозвуча над главата му:

— Доктор Ламорак, чувате ли ме? Аз съм съветник Блей.

Ламорак погледна нагоре. Гласът идваше от някаква система за обществена комуникация, но никъде не се виждаше високоговорител.

— Всичко наред ли е? Чувате ли ме? — извика Ламорак.

— Чувам ви.

— Нещо не е както трябва ли? — извика Ламорак, обзет от някакво предчувствие. — Тук изглежда е блокирано? Да няма усложнения с Рагусник?

— Рагусник отиде на работа — чу се гласът на Блей. — Кризата свърши и вие трябва да се подготвите за заминаване.

— Заминаване?

— Напускате Елсевер. За вас има приготвен кораб.

— Но, чакайте малко! — Ламорак се обърка от бързото развитие на нещата. — Аз не съм приключил със събирането на информация.

— Нищо не може да се направи. Ще бъдете изпроводен до кораба и принадлежностите ви ще бъдат докарани от обслужващите механизми. Надяваме се, че... надяваме се, че...

— *Какво се надявате?*

— Надяваме се, че няма да правите опити да общувате директно с който и да е елсеверианец. А и несъмнено ще избегнете неприятностите, ако не се връщате повече на Елсевер. Ако ви е нужна още информация, някой ваш колега ще е добре дошъл.

— Разбирам — изрече Ламорак с отпаднал глас. Явно той вече се беше превърнал в Рагусник. Беше се справил с уредите, които управляваха преработката на отпадъци. Беше прокуден. Станал бе гробар, свинар — „човек, който е на ти с черната работа“.

— Довиждане — каза Ламорак.

— Преди да ви отпратим, доктор Ламорак — добави Блей, — от името на съвета на Елсевер ви благодаря за оказаната помощ по време на тази кризисна ситуация!

— Пак заповядайте! — сбогува се Ламорак с горчивина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.